Székesfehérvár, 1910. XVII. évfolyam, 105. szám. Csütörtök, szeptember 1.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak: 1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

A kolera.

A fekete rémet a mi hatóságunk egészen komolyan veszi. Jól teszi. Bizva reméljük ugyan, hogy nem szakad a nyakunkba baj, de mégis tartjuk a régi közmondást: *jobb félni, mint megijedni.*

Tegnap végighallgattuk a közegészségügyi bizottság ülését és nyugodt meggyőződéssel mondhatjuk, hogy nemcsak a legjobb akaratot látjuk, de az elhatározás nyomán a legéletrevalóbb intézkedések is várhatók. Különösen erős a reménységünk az uj főkapitány személyében és erélyességében. Elvi határoz[illegible] és katedrai bölcseségekben volt [illegible] részünk mindig, a végrehajtás az[illegible] mindig késett, sőt el is maradt.

A főkapitány e[illegible]ati kötelességének azt tartot[illegible] megigjárta a gyanus utcák[illegible]ról, hanem belülről [illegible]zakat. Látta a piszk[illegible] szemetet, a bacillusgeneráció szivesen látott tanyáit és sietve siet megtenni minden intézkedést, a mi a közönség érdekében okvetlenül szükséges.

A közegészségügyi bizottság, a mely kis hija, hogy járványbizottsággá nem alakult át — elhatározta, hogy a piacokat, kutakat, udvarokat, tereket, utcákat az egész városban szorosan átvizsgálják s a hol az egészségre veszélyeztető körülmények találnák, a legszigorubb intézkedéseket foganatositják. A gyümölcsöt a piacon ezután tüllel kell letakarni. Beszereznek egy uj fertőtlenitő gépet. Készenlétbe helyeznek két ápolót. Beszereznek 50 lepedőt, az esetleges veszély idejére. A razziát, a melyet a város egész területén, különösen pedig vendéglőkben, nyilvános házakban stb. stb. évenkint kétszer: tavasszal és ősszel szoktak megtartani, a legközelebbi napokban s a legszigorubban keresztülhajtják. Szóval a mozgalom megindult s mi hisszük, a közönségnek nem kell lenéző mosolylyal arra gondolnia, hogy mind ez csak irott malaszt, a melynek foganatja nincs. A jelen esetben másként fog történni.

A főkapitány ma a következőket hozza a közönség tudomására:

Székesfehérvár szab. kir. város rkapitányságától.

6218|1910. szám. kap.

Hirdetmény.

Az Oroszország, Olaszország egyes részeiben fellépett ázsiai cholera hazánkat is fenyegetvén, a város lakossága érdekében, bár aggoda omra, nyugtalanságra ok nincs, kötelességemnek tartom az alábbiakat közzétenni:

Szigoru mértékletesség követendő ételben, italban, munkában és élvezetben; kerülendő a gyakori és sok étkezés, részegeskedés, éjszakázás és bárminemü kicsapongás.

Az étkezésnél maradjon mindenki a szokott tápszerei mellett, ha t. i. azok eléggé táplalók és könnyen emészthetők. A vacsorát, mely i[illegible] legsen ne legyen, tanácsos néhány órával [illegible] fekvés előtt elköltení. A hasmenésre hajlandók lehetőleg makk kávét, csokoládét igyanak s kerüljék mindazon étkeket, melyek náluk hasmenést szoktak előidézni.

Bármely, a házon kivül beszerzett élelmi és élvezeti cikk biztosan ártalmatlanná tehető felforralás, főzés vagy sütés által, mert ekkép a cholera csirák elöletnek. Kenyér vagy hasonló sütemény félék a sütőben vagy a tüz felett való piritás által tehetők ártalmatlanokká. Egyszerü leöblités vagy lemosás a gyümölcsöt vagy salátafélét az esetleg rajtuk tapadó fertőző csiráktól nem tisztitja meg.

Ajánlatos az ivóvizet is felforralni, (ezután pedig lehűteni), mihelyt felmerül a gyanu, hogy az fertőzve van; a felforralás tiszta, nem zsiros edényben történjék, nehogy a viz rossz izüvé váljék. A felforralás által az ivóviz semmit sem veszit egészséges voltából, sőt megtisztulhat; szokatlan izét kevés citromlével, ecettel, vagy kevés bor hozzáadásával lehet javitani.

Igen káros lehet az egészségre az olyan viz, mely szemét, hulladék, trágyalé vagy árnyékszékek közelében fakad, s azok kiszivárgása által beszennyeztethetett.

Célszerü naponként mérsékelt testmozgást végezni a szabadban. A [illegible]ázat védje a testet az idő viszontagságai ellen.

A lakhely száraz és világos, tágas és kivált jól szellőzött legyen; nedves, homályos és dohos szobában való lakás, kivált, ha még azokban sokan vannak együtt, ártalmas.

A tisztaság ugy a testre, mint a ruházatra, ágynemüre s lakásra nézve szigoruan fentartandó; ugyanezért gyakran kell mosakodni, időnkint

A németek közt.

— A *Fejérmegyei Napló* eredeti tárcája. —

Az Augsburgban szerzett tapasztalataim sulyosabb részét elmondottam már. Lelki haszon is meg gyönyörüség is volt belőle bőven, a melyet az ember irigyelni kénytelen a némettől s szinte fáj a lelkünknek, hogy nem mi, magyarok kiálthatjuk oda a világnak, a mit ők olyan büszkén kiáltanak bele a munkában verejtékező emberiség forgatagába:

Germania docet Németország tanit.

Augsburgról akarok egyetmást elmondani.

Körülbelül 24 órát utaztam egyfolytában gyorsvonaton, mig odaértem. A Wohnungskomité, a lakásrendező bizottság fogadott. Elmondtam, hogy milyen lakást óhajtanék s hogy az ujságirókat megilletö összes előnyökben részesülni akarok. A derék németek egy negyed óra alatt összevisszatelefonálták a várost s meg volt a mit akartam, a *Gasthof zum goldenen Adler*, egy másodrendü, igen tiszta, s igen szives kiszolgálással garnirozott szállodában szobácskát kaptam. Három márkát (3 kor. 60) fizettem érte, ők pedig ráadásul reggelivel is megtoldották a vendéglatást.

Szemben laktam egy lovassági laktanyával s mikor ugy 8 óra taján az ágyból fölvergődtem (ha utazom, mindig megengedem magamnak ezt az uri élvezetet) óra hosszat elnéztem a katonák készülődéseit. Még többet gondolkoztam azonban a kaszárnya külső mivoltán. Magyarországon a legutolsó garnizonban se lehet olyan ütött-kopott kaszárnyát látni, mint az augsburgi. Hogy a fala mikor volt vakolva — nem tudatik, de hogy ebben a században semmiesetre se, az egészen bizonyos. Milyen különbség köztük és köztünk. A mi kolduságunk s az ő dúsgazdagságuk között. De nálunk *meg kell lenni* annak, a mit a katonaság óhajt s az armádia paráddja elfödi a mi rongyainkat, még ha százezer emberrel több megy is ki Amerikába közülünk. A német megelégszik, ha a katonái győznek a csatatéren, ha egyébként rongyos is a kaszárnyájuk. A mi osztrákjainkat 100 esztendő óta folyton szalajtották, — de legalább uj bugyogóban és telj s fölszereléssel futottak meg a csatatérről.

Maga Augsburg a legérdekesebb német, városok egyike. A svábok hazája, mint a hogy ők a mellüket, vagy pardon! — a hasukat ki düllesztve mondják. Két ezer esztendővel ezelőtt már a rómaiak tanyája volt s Augusztus császárnak csinos szobra is díszlik a Városháza előtt. Ha végigmegyünk az első utcán, rögtön feltünik az ódon környezet. A házak nem ugy épültek, mint a modern világban épitett házak. Augsburg 2—300 esztendővel visszamaradt. Egy zseniális épitőmesternek Holl Eliásnak a kezenyoma látszik meg mindenütt. Érdekesnek találta, hogy a csucsives stylusból átmenjen a renaszanszba. Megépitette a nagyszabásu — mondjuk nagyszerü — városházát az arany szobával (gazdagon megaranyozott nagyterem, a mely maga — mondják — egy millió márkába került), a többi gusztust kapott utána s lassankint az egész város átalakult. A régiségnek ez az érdekes zománca ugy látszik nagyon tetszhetik a derék augsburgiaknak, mert minden uj épületet ebben a stylusban épitenek. Minden ház 4—5 emeletes, két-három emelet egyformán 6—8 ab, lakos, a negyedik emelet 2 ablakkal szükebbaztán 2 ablak s végül, a mi falusi csucsilkunk helyén van a legfelső emelet. Hogy ez mitől jó, nem tudom, de furcsállom. Mert hogy miért nem lehet egyformán fölépiteni az összes emeleteket s mitől jó az, hogy a ferdén fekvő tető képezze a szoba falát s erra a tetőre kelljen ferdén ráakasz-

Sövegjártó János vászon kereskedése Székesfehérvár, Barátok épülete.
AZELŐTT: Özv. HANEL ANTALNÉ.
Állandó nagy raktár ágy- és asztalneműekben, szintartó karton és zephirekben stb.
Egy jóházból való fiú tanulónak felvétetik.

Mai lapunk 4 oldal.

00000482

ként fürdeni; a ruhát és az ágynemüt gyakran kell szellőztetni és tisztával felváltani; a lakásban ós a lakás körül szennyet nem szabad megtürni. Ártalmas a tartózkodás oly helyeken, melyeknek levegője rothadó állati, növényi hulladékok büze által van megfertőzve.

Kivánatos, hogy azon nem várt esetben, ha a cholera városunk területén is fellépne, a fentebbi, nagyon könnyen teljesithető óvintézkedéseket mindenki megtegye s a családfők alkalmazottaikat ezen rendszabályokra kioktassák s azokat veltük szigorun megtartassák.

Az egészség fentartásához tartozik még a kedélynyugalom, bátorság, jókedv; ellenben ártitésére a nagy félelem, aggodalom, bizalmatlanság.

Székesfehérvár lakosságának nincs is oka nyugtalanságra, hanem csak óvatosságra, s szükséges, hogy a hatósági intézkedéseknek mindenki lelkiismeretesen eleget tegyen.

Városunk hatósága, hatósági és magánorvosai ismerik kötelességeiket; a piac és élelmiszer kereskedések, utcák, közterek, közkertek, nyilvános helyek fokozott hatósági ellenőrzés alatt állanak s alaposan remélhető, hogy a vész városunkat érinteni nem fogja.

Kelt Székesfehérvárott, 1910. augusztus 30-án.

Sági Lajos,
rendőrfőkapitány.

UJDONSAGOK.

— **Az Oltáregyesület** rendes havi szentmiséje jövő vasárnap reggel 8 órakor lesz a szemináriumi templomban.

— **Hymen.** *Reinhold* Vicar budapesti mérnök eljegyezte *Lehotsky* Viktuskát, Lehotsky Imre dr. nagylángi körorvos bájos leányát, a kit mint zongoraművésznőt városunk közönsége is sokszor élvezettel hallgatott.

Klein Vidor DV. műszaki hivatalnok szombaton d. e. fél 12 órakor tartja esküvőjét a felsővárosi templomban *Pauer* Lujza kisasszonynyal, Pauer István nyug. városi állatorvos bájos leányával.

— **Az igazságügyminiszter Bicskén.** Régi óhaja a váli kerületnek, hogy az összes hivatalokat a nagy forgalmu és közlekedésü Bicskére helyezzék át. Bicske a kerületi hivatalok nélkül is a nagyobb mezővárosok közé emelkedett, vasuti közlekedése csaknem nagyobb Székesfehérvárénál, kereskedelme egy város kereskedelmével vetekedik, addig Vál ma is egy félre dugott falucska, melyet nagyon bajos megköezlíteni a kerületnek. Az ügy megoldását maga az igazságügyminiszter vette a kezébe, s leutazott Bicskéra Jablonszky Ferenc miniszteri osztálytanácsos és Zabaszky István mérnök kiséretében. A pályaudvaron nagy küldöttség fogadta, s hosszu kocsisorban vonultak végig a fellobogózott utcákon. A községház hatalmas disztermében közgyülés volt a helybeli és környékbeli urak részvételével, ahol a kerületi összes hivatalnokok Bicskére való áthelyezésének módozatait beszélték meg a miniszterreln. A magas vendégeket dr. Edelman Sebő premonteri igazgató látta vendégül villájában, ahol pazar bankettet adott. A banketten részt vettek: Székely Ferenc igazságügyminiszter, Jablonszky Ferenc miniszteri osztálytanácsos, Zabaszky István mérnök, Gyapay Pál nyugalmazott főispán, Gömbös László bankigazgató, Dr. Horváth Róbert prem. tanár, Baranyay Lajos adminisztrator, Blauhorn Jenő főjegyző, Farkas László postamester, Keller Szilárd vaskereskedő, Huszár László szállodatulajdonos, Peterdy István járásbiró stb. A minisztert a házigazda köszöntötte fel. Délután átrándultak Válba megtekinteni az ottani viszonyokat és este a miniszter kiséretével visszautazott Budapestre.

— **Hivatalvizsgálat.** *Széchenyi* Viktor gróf főispán, titkárának, *Zalai* István dr-nak kiséretében tegnap a Válra utazott, hol a főszolgabiróságnál hivatalvizsgálatot tart, megvizsgálja továbbá a járás községeinek ügyeit. A hivatalviszgálat három napig tart.

— **Iskolaszéki ülés.** Ma délután folytatólagosan ülést tartott az iskolaszék, hogy az akkor félbenmaradt ügyeket letárgyalja. Elnök Czapáry László dr. iskolaszéái elnök volt. Jelen voltak: Bierbauer Viktor dr., Bilkei Ferenc, Eisenbarth Károly dr., Hübner Károly, Nagy Mihály, Pálffy Károly, Pausch Ráfael, Raics Demeter, Saára Gyula dr., Szabady József dr., Szirbek József, Tóth Artur, Wagner Antal.

A Deák Ferenc-utcai iskolához egy uj (nő) tanitói állás szervezését kéri az iskolaszék, mivel a tulzsufoltság már most látható. Helyettesitőnek ajánlkoztak: Szaplonczay Rózsa, Pausch Ida, Pauer Erzsébet, Havranek Anna, Bardon Gyula.

Az iskolaszék Szaplonczay Rózsa és Bardon Gyulát az ideiglenes helyettesitéssel megbizta. Párkányi Aranka igen jó eredménnyel levizsgázott a polgári iskolai tanitóképzőben. — Az ingyenes oktatást a tanács elrendeli. — Az 50 fillér beiratási dijat esetleg az iskolaszék engedi el. A szegény gyermekek felruházási alapjára az iskoláknál perselyt állitanak fel, hogy az önkéntes adományokat odagyüjtsék. — Velinszky Ferenc halála fölött részvétét nyilvánitja a közgyülés s ezt az özvegynek tudomásul hozza. Játéktérnek az iskolaszék ismételten a felső vásárteret kéri.

Az iskolaszék kéri a tanácsot, hogy az iskolai értesitőket ezután kinyomassák. Az uj iskola gondnokának Kuthy József drt. választotta meg az iskolaszék. Az iskolaszék elhatározta, hogy a belvárosi leányiskola a régi fiuiskolába helyeztetik át. — A rendőrbiztosok a mult évben csak az év elején szorgalmazták az iskolalátogatást, azután nem. Az iskolaszék üdvözli az uj rendőrfőkapitányt és nagy reményeket fűz a régi állapotok megjavitásához.

— **[illegible] szolgabiróság.** Válból jelentik: *Székely* F[illegible]r. igazságügyminiszter odaérkezett, hogy [illegible]zinén szerezzen ismereteket a szolgabirósa[illegible]ezésének kérdésében. Abban állapodtak m[illegible] a szolgabiróság egyelőre Válban marad, [illegible]óságot azonban áttelepitik Bicskére. A [illegible]ságnak is lesz kirendeltsége Bicskén, a[illegible] törvény ugy rendelkezik, hogy szolgab[illegible] lennie a járásbiróságok székhelyen.

— **Elhalasztott tárgyalás.** Schlesinger Sándor földbirtokos és Krausz Emil dr. ügyvéd között lefolyt párbaj-ügy tárgyalását aug. 31-ére tüzte ki a helybeli töryényszék. A tárgyalást el kellett halasztani, amennyiben egyik fél nem jelent meg.

— **A népszámlálás.** A belügyminiszter ma külödtte le utasitását a folyó év decemberében megtartandó népszámlálására vonatkozólag. A népszámlálás adatait dec. 31-éről kivánja összeállitani s e célból sürgős utasitást adott az alis

---

tani a képet, miegyebet — ezt nem értem. De hát divat. Épen úgy mint a mostani forgalmi akadályt képező óriáskalapok.

Az utcák egyenessége épen nem marad Fehérvár mögött. Szinte meg voltam hatva, mikor a Maximilián-Strasse 77-szer görbe vonalát a mi Kossuth-utcánkkal összehasonlitottam. Persze a különbség mégis megvan, a mennyiben az uj Augsburg uj utcái egyenesebbek a nyilnál. A régi utcákban azonban akár Taliánország sikátoraiban bujkálnánk. Össze-vissza jártam mindenfelé s mondhatom, hogy remekül élveztem.

Az uj utcák azonban annál pompásabbak. Itt is megvan az, a mit az amerikai városok szebb részeiben talál az ember — a parkvárosrészek. Minden ház egy csinos kert közepén áll, úgy, hogy az ember valóban nem tudja, hogy a virágos kertet, vagy a benne pompázó családi házat irigyelje tőlük jobban.

Érdekes emlékei a városnak a Fuggerok. A középkornak ezek voltak a Rotschildjai. Eredetileg takácsmesterek voltak, de aztán a pénz urrá tette őket. Ők kölcsönözték a királyoknak, meg az országoknak a pénzt. Annyi pénzt, a mennyi kellett. Ezért aztán grófok lettek a takácsmesterekből. Egy hatalmas palota, a külsején nagy szines festményekkel most is hirdeti, hogy nem közönséges emberek a tulajdonosai. Engem azonban más érdekelt. Részben a nagy és értékes régiségtáruk és kincstáruk, a melyet pénzért mutogatnak. Erről nem mondok semmit, mert olyan, mintha a végigevett nagyebéd fogásainak az izéről beszélnék. Ezt meg kell nézni, végig kell élvezni, de beszélni róla felesleges. Sokkal érdekesebb volt azonban a *Fuggerei*. Egy város a városban. A jó Fuggerek ugy örökitettek meg a nevüket az utókor szivében, hogy jót tettek a szegényekkel. A Fuggerei tulajdonképen egy nagy aggintézet. Lehet vagy tiz utcája. Csupa apró egy emeletes házakból áll. Minden házban — emeleten, földszinten egy-egy érdemes öreg familia lakik. Fizet egy esztendőre egy forintot. A többit a jó Fuggerek alapitványaiból pótolják. Az utcáik aszfaltozottak, a házak tiszták, fehérek, mintha fehér cukorból volnának, s valamennyinek az ablaka ugy tele van virággal, hogy alig látszik ki belőle. De kár, hogy Rotschildéktól ilyesmit nem látunk!

Persze Augsburg is, mint a többi német város, tele van régi templomokkal. Az épitésük idejét valahol ezer esztendővel ezelőtt kellene keresnünk. Jóformán valamennyinek a sajátságos hagymaalaku tornya van. Furcsa dolog ez az izlés. Mig az ember Steierország és Tirol hegyes csucsai között barangol, a tornyok élesen meredtek bele a felhőkbe, akár a fogpiszkáló, mihelyt Kufsteint elhagyva, a szelid, gömbölyűhátu, bájos dombokat látjuk, a tornyok is gömbölyűre, a forditott vöröshagyma alakjára változnak át, Egyik-másik óriási lett. Pl. a szt. Ulrik temploma, amely mellett laktam, majdnem 100 méter magasszóval háromszor akkora, mint a mi rendes templomaink. Az embernek belefájdul a nyaka, mig a csucsát nézi. Valamikor barátkolostor volt a hozzája épitett ház, ma kaszárnya, ahol a bakák szóvirágai tenyésznek. Még érdekesebb, hogy a katholikus templom oldalába háttal beléépitettek egy kisebbszerü protestáns templomot. A türelemnek vagy egyetértésnek szymboluma-e, nem tudom, de hogy egészen békében megférnek egymás mellett, az egészen bizonyos.

Egyébiránt voltam egy másik érdekes templomban is, ahol valamikor Luther Márton hirdette az ujitásait. A pompás, gyönyörü reliefekkel ékes templom minden oldala szorongásig tele van képekkel. Természetesen köztük Luther Márton arcképe is, a karakterisztikus, előreálló, keménykállával, az erős, elmakacsoló akaratnak kifejezésével. A régi kolostort, amelyben Luther lakott, emléktáblával jelöltek meg, 18 napig lakott ott 1518-ban, amikor Cajetan pápai követtel alkudozott.

Nevezetes Augsburg arról is, hogy a reformáció idejében 1530-ban itt állapitották meg a hitbujitók az ágostai hitvallást s itt kötötték meg 1555 a világjelentőségü vallási békét. Épen 600 esztendővel azelőtt 955-ben pedig a

Intézeti fehérnemü fiuk és leányok részére nagy választékban, harisnyák, kesztyük, kötények és iskolatáskák, schiffonok, valódi rumburgi és creász vásznak, asztalteritők, törülközők és paplanok.

! Szülők figyelmébe !

Gyukits, Borsalinó és Habig kalapokban, ingek, gallérok, zsebkendők és nyakkendőkben igen nagy választék. — — — — — — — — — —
Flanel takarók, linoleum és bőrvásznak. — — —

Olcsó, szolid, szabott árak.

Egyedüli raktár Kobrak cipőkben, férfi, női és gyermekcipőkben, továbbá vadász és sportcipőkben óriási választék. — — — — — — — — — —

Olcsó, szolid, szabott árak.

Knazovitzky Béla divatáruháza

00000483

pánnak, hogy a népszámlálás keresztülvitelét készítse elő. Hivjon össze értekezletet, amelyen a vármegye tisztviselőivel megbeszélik a népszámlálás keresztülvitelének módozatait. A miniszter mintát küldött le, hogy az kéznél legyen a népszámlálás adatainak könnyü áttekintésére. Nemcsak a személyeket irják össze, hanem az összeirók a népszámlálással kapcsolatban figyelemmel lesznek az egyes vidékek népmozgalmi adataira is, első sorban figyelemmel fogják kisérni azt, hogy az amerikai ki- és visszavándorlás mennyiben hat ki a népmozgalmakra, erkölcsi anyagi és tekintetben mennyi kárt szenved velök az ország.

— **Névmagyarositás.** *Knittlhoffer* István belvárosi plebános vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel *Kisteleki*-re magyarositotta.

— **Áthelyezés.** Till Ferencet, a bicskei selyem tenyészeti felügyelőt előléptetéssel a miniszter Győrbe helyezte át.

— **Pusztitó vihar.** Az egész megyéből kapjuk a hireket, hogy szerdán, aug. 31-én este nagy vihar vonult át a megye fölött, mely érintette városunkat is, de nálunk nem tett nagyobb kárt. Itt egyuttal jótékony esővel is járt, amely némileg megduzzasztja szüretelési reményeinket, s használ valamelyest a még lábon álló terményeknek is. Az őszi vetésekre szintén hasznos volt az eső.

Lovasberényből vesszük a hirt, hogy ott az vihar nagy felhőszakadással járt. Az egész környék uszott a vizben. A vasuti töltések is sokat szenvedtek a rohamosan hömpölygő vizártól. Nevezetesen Lovasberény és Csala között annyira megrongálódtak a sinek, hogy az esti vonat csak ugy tudott előrehaladni, hogy egy kis kocsi ment előtte, amelyről előre megvizsgálták a pályatest használhatóságát. Két órai késéssel érkezett be városunkba.

Abán szintén nagy vihar dühöngött. Itt emberáldozata is van a viharnak. A villám lesujtott a határban egyik mezei őr kunyhójába s a mezei őrt agyon sujtotta. Ma reggel találtak rá megszenesedett állapotban.

— **Katonamenetelések.** A hadgyakorlatok alkalmával vármegyénk is részesül abben a szerencsében, hogy élvezheti a hadosztályok felvonulását. A már ismertetett programmon kivül a következőket közli a hadgyakorlatok vezetősége a vármegye alispánjával: Folyó hó 8—9-én hadosztályok vonulnak át a vármegyén és érinteni fogják Székesfehérvárt, Zámolyt, Pátkát, Csákvárt, Vértesboglárt, Bicsket. Az emlitett községekben mindenütt rövid pihenőt tartanak.

— **A bolgárkertészek.** Megyénk területén nagyszabásu bolgárkertészet divik, ugy hogy a megyénkbeli bolgárkertészek látják el nagyrészt Budapest és városunk zöldségpiacát. A bolgárkertészek müködését, bár a keresett pénzt idegenbe viszik, jótékonynak tartjuk földet mivelő gazdáinkra. A bolgárkertészektől van alkalmuk tanulni gazdáinknak, egy kis praktikus gazdálkodást. Ezek az egyszerü kertészmesteremberek bámulatosan sok jövedelmet tudnak kiböngészni kis földterületekből is. Ha ügyesen végzik dolgukat, aztán ha egy kis istenáldás is van a termésre egy hold föld meghozhat 3—4 száz forintot. Alig bérel egy kertész 2—3 hold földnél többet, de abból tisztességes keresetet produkál. Bőven van neki egy kis költő pénze nyáron, és biztos megélhetése télen. 5—6 száz forintot tud összeszedni téli megélhetésre. Ekkor felszedi magyarországi sátorfáját és haza megy Bolgárországba. Hazája fiai közt tölti el a telet, hogy aztán ujra vándorutra keljen az első tavaszi napsugár idején az istenáldotta, tejjel mézzel folyó Magyarországba. Érdekes az a gondolat, hogy ezek a magyarnál sokkal kulturátlanabb bolgár emberek tudnak Magyarországon terjeszteni — kulturát. A föld jobb termékenyebb megmunkálásának kulturáját. A specialis magas kulturának pedig ebben kell továbbfejlődnie. Tácon, Ercsiben, Szászhalombattán, de a megye több községben akadunk bolgár kertész telepekre, ahonnét a harmadik vármegyébe is eljut bőven terményük. Tácon mintegy 3 száz holdat birnak a grófi birtokból bérbe. 30—35 forintért adja nekik az urodalom a földet, tehát az urodalomra nézve is haszonnal jár a a bolgárkertészek gazdálkodás.

Gondos családi nevelés *mellett ellátásra elfogadok két kis-diákot özv. Velinszkiné (Halász u. 7.)*

— **Táncestély.** A székesfehérvári keresztény kereskedelmi alkalmazottak „Egyetértés" tornacsapata 1910 szeptember hó 10-én (szombaton) a Szent Imre-teremben zártkörü táncestélyt rendez. Kezdete este 9 órakor. Belépőjegy személyenkint 1 korona.

— **A beiratások.** a városi községi elemi és gazdasági ismétlő iskolákba az 1910—1911. tanévre a tanulók beirása f. évi szeptember hó 1-én, 2-án, 3-án és 5-én reggel 8 órától 12 óráig történik. A javitó és pótló vizsgálatok a beirás napjain délután 2 órakor tartatnak.

Minden elemi iskolai tankötelés abba az iskolába tartozik beiratkozni, amelyhez az iskolakerületek beosztása szerint tartozik.

Az elemi iskola I. osztályába csak az életkoruk 6-ik évét betöltött gyermekek vétetnek fel.

A vidéki tanulók csakis hiteles iskolai bizonyitvány, illetőleg felvételi vizsgálat alapján vétetnek fel magasabb osztályokba.

Minden tankötelés gyermek felvétele alkalmával köteles igazolni, hogy ujra van oltva, vagy a legutóbbi öt év alatt valóságos himlőt állott ki. Az oltási bizonyitvány bélyegmentes és az oltó orvos által dijtalanul állittatik ki.

A tanulók a jelen tanévtől kezdve tandijat nem, csak 50 fillér beirási dijat fizetnek, de ezt mindjárt a beiráskor kell lefizetni.

Szeptember 6-án reggel 8 órakkor a székesegyházban és a Szent Sebestyén templomban ünnepélyes „Venisancte" fog tartani. Szeptember 7-én reggel 8 órakor megkezdődnek a rendes előadások.

A gazdasági ismétlő iskolai fiuk a régi belv. fiuiskola emeleti helyiségében, a gazd. ismétlő leányok pedig a belv. leányiskola hittani ermében iratkoznak be ugyancsak 1-én, 2-án, 3-án és 5-én. Az előadások idejére és helyére nézve a beirások és a szeptember 9-én kezdődő előadások alkalmával kapnak a tanulók utbaigazitást. Az ismétlő iskolai tanulók beiratási dijat sem fizetnek.

A vidékről bejövő s itt helyben szolgáló cselédek, ha tankötelés korban vannak, szintén tartoznak a megfelelő kerületi iskolába beiratkozni.

— **Nagy tüzvész Bicskén.** Bicske község szomoru pusztulásáról ad hirt tudósitónk. Ennek a virágzó szép községnek, amelynek fejlődése annyira kivánatos, csaknem egy egész utcája leégett, a melynek kormos falai közt még most is füstölög a zsarátnok: Bicske 19 házának szomoru maradványa. Kedden este 6 órakor csaptak fel a lángok Szijjártó József gazda terciján, hol egy szalmakazal borult lángba. Pár perc alatt átterjedt a pusztitó tüzvész a szerüskertre, a szomszéd lakóházakra s a harangok kongása megdöbbentő jelzést adott a nagyszabásu veszedelemről. Szerencsére szélcsönd volt, különben az egész község pusztulásától lehetett volna tartani. A megrémült lakosok, a községek értesitett tüzoltói megjelentek a mentő munkára, amely már csak a tüzvész továbbterjedésének megakadályozására szoritkozhatott. A házakterciáján összehalmazott kazlak szinte kinálkozó tápot adtak a veszedelem rohamos terjedésének Már-már veszedelemben forgott az iskolaépület, a plebánialak, a templom, amikor óriási erőfeszités árán sikerült helyhez kötni a tüzveszedelmet. Az egész község ott tolongott izzadt, rettegett, siránkozott a pusztulás helyén. A mentés munkálatait nagyban megnehezitette, hogy a tüzveszedelem vonalához, amely a szérükben összerakott kazlak irányában ment, nehezen lehetett hozzáférni, az utcáán levő fák is nagy akadálya voltak a mentésnek. Az utca, ahol a vizet hordták pedig — sötét volt. A házak ablakait kellett kivilágitani, hogy a mentés munkálatait rendben lehessen végezni. A tüzveszedelem egész éjszakán át rettegtette a községet, mig reggel felé sikerült megfékezni. Ekkorra már 19 házat, — a melléképületekkel, istállókkal, szalma-szénakazlakkal együtt — elhamvasztott a tüzvész. A romok még most is füstölognek s a tüzoltóságnak folyton résen kell állania, különben uj veszedelmet hozhat a községre egy-egy kilobbanó lángnyelv. A kár eddig kiszámithatatlan. A tüz okául azt beszélik, hogy gyerekek gyufával való játékból keletkezett.

— **A törvényszékről.** Bölcskei József nyéki kocsis sebes hajtás következtében Nyék utcáján elgázolt egy kis fiut, a négyéves Weiszlmlein Lajost, akinek sebesülése négy heti gyógykezelést vett igénybe. A törvényszék a mai főtárgyaláson három heti fogházbüntetésre itélte a vigyázatlan kocsist.

— **Két kis leány elszökött.** Adony községben, mint a megye más községeiben is, sok szegény apátlan-anyátlan árva van kiadva gondozásba. Persze szegényeknek nem mindenütt van jó helyük. A gondozók csupán csak azért tartják őket, hogy *pénzt* hozzanak a háztoz. Soaszor bizony nélkülözik a gyermekneveléshez annyira szükséges keresztény szeretetet. Ki tudja, nem szomoru sorsa kényszeritett-e rá két kis adonyi leányt arra, hogy megszökjék a — gondozójától. Az egyik kis szökevény *Mondrik* Borbála 11 éves nagymegyeri illetőségü kis lány, a másik pedig *Schlege* Mária 14 éves lány. Tudja Isten hol bujdosnak, tudja Isten, mi lesz velük?

magyar béke utjait egyengették ugyancsak Augsburg falai alatt, mikor az odáig portyázó, gyujtogató, öldöklő, romboló szittya vitézeket a Lech mezején körülfogták a nagyszámu egyesült vitéz németek s hét szem kivételével valamennyit lekazabolták. A megmaradt hétnek levágták a fülét s visszaküldték a Duna és Tisza közé hirmondónak és gyászmagyarnak. Drasztikus módszer volt, de megfelelő s elérte a célját.

Ma persze vége van már a háboruskodásnak. Se nagy urakkal se a más vallásuakkal nem hadakoznak többé az augsburgiak. Bennünket nagyon szivesen fogadtak, a más vallásnak pedig azt mondják: menjen kiki a maga templomába, imádja az Istent ugy, a hogy jónak látja. Az ellentéteket nem lehet se buzogányal, se hegyes tollal elintézni, hanem okossággal és jóakarattal.

Itt gyülésezett a német katholikusok szine-java, a vezetők oroszlán része. A pompásan feldiszitett utcákról szólottam már. Annyi szinü zászlót egyhamar nem láttam még. Kék-fehér, piros-fehér-fekete, sárga-fehér zöld, fehér-kék s a jó Isten tudja hányféle. Hát még a vasárnap délutáni felvonuláskor, a mikor jóformán az egész kath. Németország 15—20 millió ember elküldte a képviseletét Augsburgba, hogy tüntessenek a jelenlétükkel, hogy megmutassák: *Vagyunk és élni akarunk!* Valamennyi diszesnél diszesebb zászló alatt jelent meg, aztán minden harmadiknak zenekara volt. Természetesen, a mint a németekhez illik, recsegő, ropogó, bombardirozó rezesbandákkal. Kongregációk, ifjusági egyesületek, munkásegyletek, legényegyletek, missió egyesületek, a jó Isten tudja, hányféle formában. Hogy hány ezeren voltak, n m tudom, de a fölvonulás eltartott majdnem három óra hosszat s mivel a nap éktelenül tüzött a koponyánkra éppen háromszor kellett közben betérni sörözni.

Bilkei Ferenc.

Tisztelettel értesitjük a földmüvesgazdákat, hogy

„Műtrágya"

jutányos áron kapható a **Székesfehérvári Ker. Fogy. Szövetkezet** fő- és fióküzletében.

— **A főkapitány érdeklődik.** A Sághy Lajos főkapitány egyik városi főtisztviselővel a napokban egy kis körutat tett ős királyi városunkban. Meg akarja nézni azokat a területeket, a melyeken a főispán bölcsesége az ő munkáját, energiáját és sikereit kijelölte. Az érdeklődés nyomán persze sok elcsodálkozás következett. Hogyne! A kolera sápadt arcu réme vigyorogva mutogatja felénk a fogait, hogyne volna tehát érdekes, hogy egy ember, a kinek hatalma is van a rendcsináláshoz, látni akarja a bacillus tanyáit. Benézett pl. az Ősz utcába. Szemtanuk mondják, hogy szinte visszahökkent annak az ázsiai piszoknak, fölhalmozódott szemétdombnak a láttára, a mely eléje tárult.

— Hát hogy lehetséges ez? Nem látta ezt eddig senki? Hiszen ez egy koleratelep és tifusz-nyaraló. Ez megmérgezheti az egész várost.

— Hogy hogyan lehetséges, nem tudatik, de hogy igy van, az bizonyos. Kérem! az Ősz-utcának 29 háza közül 19-ben nincs pöcegödör, ott az ügyeket mindenki sajátkezüleg illetőleg a maga szakálára intézi el.

— No majd tesszünk róla!

Virgonc kutyák fogaikat vicsorgatva száguldottak az utcán. A főkapitány szerfölött csodálkozott a biléta nélkül lótó—futó komondorokon.

— Hát itt nem szokás bilétát váltani?

— Szokásnak szokás volna, de hát pénzbe kerül, a fehérvári ember pedig nem szeret fizetni, ha nem muszáj.

— Pedig hát rendnek muszáj ám lenni.

— Az is igaz!

Odébb ment. Egy szobacicus épen kidugta a mosolygó arcát az ablakon s még szeretetreméltóbb mosolygással nézte azt a meglepődést, a mely a főkapitány barna arcán megjelent, mikor a cicus a törlő ruha kirázásával egész csomó szemetet rázott a főkapitány ur ruhájára.

— Hát ez itt igy szokás?

— De mennyire igy szokás. Tessék csak végigsétálni igen tisztelt főkapitány ur a főutcán, mikor a reggeli nap a harmatot a virágokról fölcsókolgatja. És látni fogja, hogy a naccságák épen úgy mint a szobacicusok a portörlő minden szemetét az ablakon rázzák ki, ott a söprik tisztára a szőnyegoket ott rázzák le a partvischt, még talán az edényeket is ott döntögetik ki. Mi könyörögtünk eleget, fenyegetőztünk a rendőrséggel és — kimosolyogtak bennünket. Az uraknak nincs joguk. Ha érdeklődik a főkapitány ur, egy rövid félóra alatt a kabátját teleszedheti piros-fehér-zöld és fekete-sárga cérnákkal, kivégzett bolhácskákkal, elszenderült poloskákkal, szalmaszállal, szóval a nappali és hálószobák mindenféle képzelhető és képzelhetetlen hulladékaival.

— No de mégis csak furcsa!

— Rég mondjuk mi azt, de hát . . ,

Egyszerre a szende zefir megmozgatta szárnyait, belebujt ez egyik szemétkupacba, a mely épen három napja (ha nem egy hete. Szedőgyerek.) volt összekupacolva.

— Hát itt nem szokás elhordani az összesöpört utcaszemetet?

— *Elvben* mindenesetre! de a *gyakorlatban* csak akkor, ha a szél a szemétkupac legnagyobb, illetőleg könnyebb részét sziveskedett a szobáinkba behordani.

— Nagyszerü! Kolosszális város!

A püspöki palota mellett egyszerre az orrához kapott a főkapitány.

— Bocsánat! Miért van itt istáló? Az utca közepén a legforgalmasabb utca derekán? Még a szemét is eszi az embernek. Hát ezt nem szokás dezinficiálni?

— A rendelet megvan, de nem szokás végrehajtani.

— És aztán éppen itt a palota alatt!

— Igen! annak a püspöknek a hálószobája alatt, a kire nemcsak Fehérvár büszke, hanem egész Magyarország. Nem tudom ugyan egész bizonyosan hogy miért, de azt hiszem azért, hogy ég felé szárnyaló ideái közt figyelmeztetni akarják a püspököt, el ne feledje, hogy Fehérvárott van!

— Valószinüleg!

Egy ködobásnyival odébb egy naccsága pironkodott a kofák között. Szegény kapkodott a szó után, de azok birták tüdővel és titulusokkal s ugy lecifrázták, hogy sirva fakadt s ott hagyta, a mit méregdrágán nem lehetett megvenni.

— Hát itt a kofák az urak?

— De mennyire! Ők a naccságos asszonyok s mi irgalomból kapjuk meg azt, a mit ők kegyesen számunkra engedélyeznek. S ha nem vagyunk megelégedve, mehetünk bevásárolni Pestre. A titulus azonban igyenbe megy. Egyébiránt méltóztassék ebben az ügyben megkérdezni Pollák Ármin városi bizottsági tagot. Ő a hivatalos kofaszakértő. Egyszerü ember, de praktikus ember s a mi a fő: tapasztalatból és az életből beszél. Érdemes meghallgatni, mert minden csinját-binját ismeri a dolgoknak.

A főkapitány megsodorta a fekete bajuszát, gondolt egyet és azt mondta, hogy egyelőre az első napon talán elég lesz enynyiből ennyi.

Ő hallhat ebből, kedves főkapitány ur még többet is, akár nappal, akár éjjel, a mikor a részég legények diadallal üvöltik be a várost a rend, csend és nyugalom nagyobb dicsőségére.

— Tőlem pedig méltóztassék tudomásul venni, hogy én hivatalos működésemért *nem óhajtom azt, hogy szeressenek, hanem hogy tiszteljenek.*

Bravo! főkapitány ur! Ezt meg fogja érteni Fehérvár minden jóravaló polgára.

Papirszalvéták, és asztali diszkártyák nagy választékban kaphatók Klökner Péter udvari könyvkereskedésében Székesfehérváron.

— **Baleset.** Pápai István József-utcai lakos hazafelé tartott a földekről s utközben lovai valamitől megijegve megbokrosodtak, feldöntötték a kocsit. A gazda oly szerencsétlenül esett ki a kocsiból, hogy sulyos sebesülést szenvedett.

— **A Zichy-ligetből.** Lánszky Ferenc, a Zichy-liget volt csaposa sulyos kárt szenvedett a minapában. Valaki elemelte kofferját, amelyet Pauer ligeti csősz őrizetére bizott. A tolvaj kézrekerítésére nyomozást inditott a rendőrség.

— **Gyilkosság Sárbogárdon.** Sárbogárdi tudositónk közli velünk, hogy ott véres események történtek a napokban. Hegedüs Józsefet, Sárbogárd községnek egyik faluroszszát meggyilkolták egy éjjeli mulató helyen, hol összeszokott jönni pajtásaival. A vad ösztönök féktelen tombolásában született meg a gyilkosság, amelynek elkövetője Mádi István sárbogárdi legény. A két legény leányhistórián veszett össze s az összevesésből verekedés, a verekedésből gyilkosság lett. Mádi bicskát rántott s azt tőig meritette bele Hegedüs testébe, aki a kapott sebtől rövidesen elvérzett. Mádi Istvánt letartóztatták a csendőrök és beszállitották a helybeli kir. ügyészség fogházába.

Ugyanezen a napon egy másik szenzációja is akadt a községnek. Turunt János, a község egyik tekintélyes gazdája felkötötte magát az ajtófélfára. Szomoru tettének okát nem tudják. Mire hozzátartozói észrevették, már halott volt.

— **Táncfüzérke.** A székesfehérvári kath. legényegylet szept. 4-én este 8 órakor Távirda-utca 6. sz. helyiségében táncfüzérkét rendez. — Belépő-dij személyenkint 40 fillér. Tagsági könyvek kéretnek.

— **Rendőrség Bicskén.** Bicske község, tekintve nagy forgalmát, közlekedését, és mint a vidéknek központja állandó rendőrséget szervez. Egy rendőrbiztos lesz tiz rendőrlegénnyel.

— **Játék a fegyverrel.** A fegyverrel való könnyelmü játék rovására irjuk a következő szomoru históriát: Császár József, Kis István igari gazda 21 éves szolgája, egy lankaszter fegyvert tisztogatásához készülvén, végzetes tréfát csinált. Megnézte a fegyver egyik csövét, a melyben nem volt töltény. Nem is gondolva arra, hogy a másik csőben van töltény, tréfálkozva ráfogta s évelődve szólt a lányhoz:

— Rád lőjjek-e Erzsike?

A kis lány bizva a tréfa őszinteségében, szintén tréfálkozva vetette oda:

— Hát csak lőjj!

A fegyver eltördült s Erzsike, fején öt sörétől találva összeesett. Rögtön orvosért küldtek, a ki azonban segiteni nem tudott. Erzsike másnapra meghalt. A könyelmü tréfát játszó legény tegnap került törvényszék elé. Elitélték 1 hónapi fogházra.

— **A kirakat tolvaja.** Goldschmied Izidor helybeli Szögyény-Marich utcai kereskedő folyó évi augusztus hó 31-én délelőtt jó fogást csinált. Tetten ért egy névleg ismeretlen vidéki aszonyt, midőn az a nyitott üzleti kirakatból 2 vég 28 kor. értékü vásznat elemelt. Goldschmied a tolvaj asszonytól a két vég vásznat elvette. Az asszonyt Takács Ferencné sz. Csetényi Terézia seregélyesi lakosnak mondta magát, s azzal védekezik, hogy a lopás elkövetésekor nagyon ittas volt. Érdekes!

— **A rendőrségről.** Mészáros Károlyné szül. Őri Róza botránytkeltő részegségéért 2 napi elzárásra itélte a rendőrség.

Boda József földmives helybeli lakos több földmives rétjét lovaival agyongázoltatta, amiért a rendőrség 2 napi elzárásra és kártéritésre itélte.

— **Hirtelen halál.** Szabó Gábor 62 éves keresztesi gazda fuvarban járt a mohai állomásra. Visszatérőben épen beállitott már udvarára, a mikor hirtelen a fejéhez kapott és meghalt. Halálát szivszélhüdés okozta.

Piaci árak.

Buza	19·20	18·80
Rozs	14·—	13·80
Árpa	12·80	12·20
Zab	13·60	14·40
Tengeri	13·60	
Burgonya	6.80	6·—
Szalma	5·80	5·46
Takarmányszalma	4·60	4·20
Alomszalma	4·	
Marhahus	1·35	
Disznózsir	1·80	
Bor	—·40	
Pálinka	1·60	

ZILZER MANÓ

férfi-, fiu- és gyermekruha raktára

Székesfehérvár, Szögyény-Marich-utca.

Állandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök,

Ferenc József-kabát,

köpenyek (havelok)

bőrkabátok, utazóbundák,

raglán-felöltők, kabátok.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.

00000485